REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Ugotovitve in predlogi Bele knjige o reformi pokojninskega in invalidskega zavarovanja

Dr. Andraž Rangus

Generalni direktor

Direktorat za delovna razmerja in pravice iz dela

POTEK PREDSTAVITVE

- ✓ UVODNI DEL
- ✓ VSEBINSKE REŠITVE BELE KNJIGE
- ✓ SKUPNI UČINKI

Kaj Bela knjiga o pokojninah sploh je?

Bela knjiga je:

- ✓ Nabor in kombinacije različnih ukrepov za vzpostavitev **vzdržne pokojninske blagajne** in **ustrezne višine pokojnin** vseh generacij po letu 2020,

EvaDane - Funny Quotes

- ✓ Podlaga za nadaljnjo javno debato, **kakšen pokojninski sistem v Sloveniji si želimo**.

Bela knjiga **ni**:

- ✓ Enoznačen dokument, ki bi ponudil odgovor na to, kakšen sistem bi v Sloveniji morali vzpostaviti z naslednjimi spremembami pokojninskega sistema!

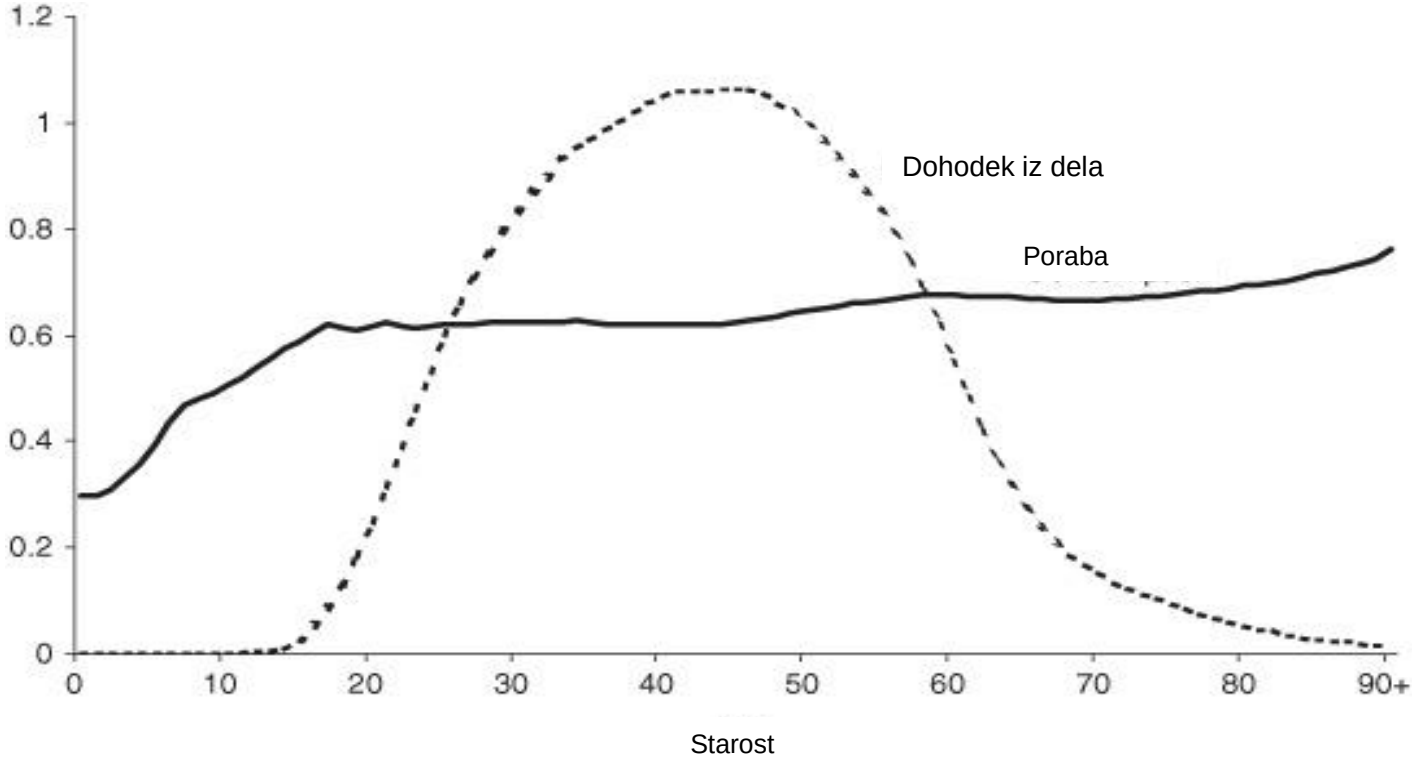
3 MITI O POKOJNINAH !

1. Z zaposlitvijo vseh brezposelnih bi se zagotovilo vzdržnost pokojninske blagajne

2. Dvig prispevne stopnje delodajalcev bi pokril „pokojninsko luknjo“

3. Starejša delovna sila „odžira mesta“ mladim

Zakaj potrebujemo pokojninski sistem?

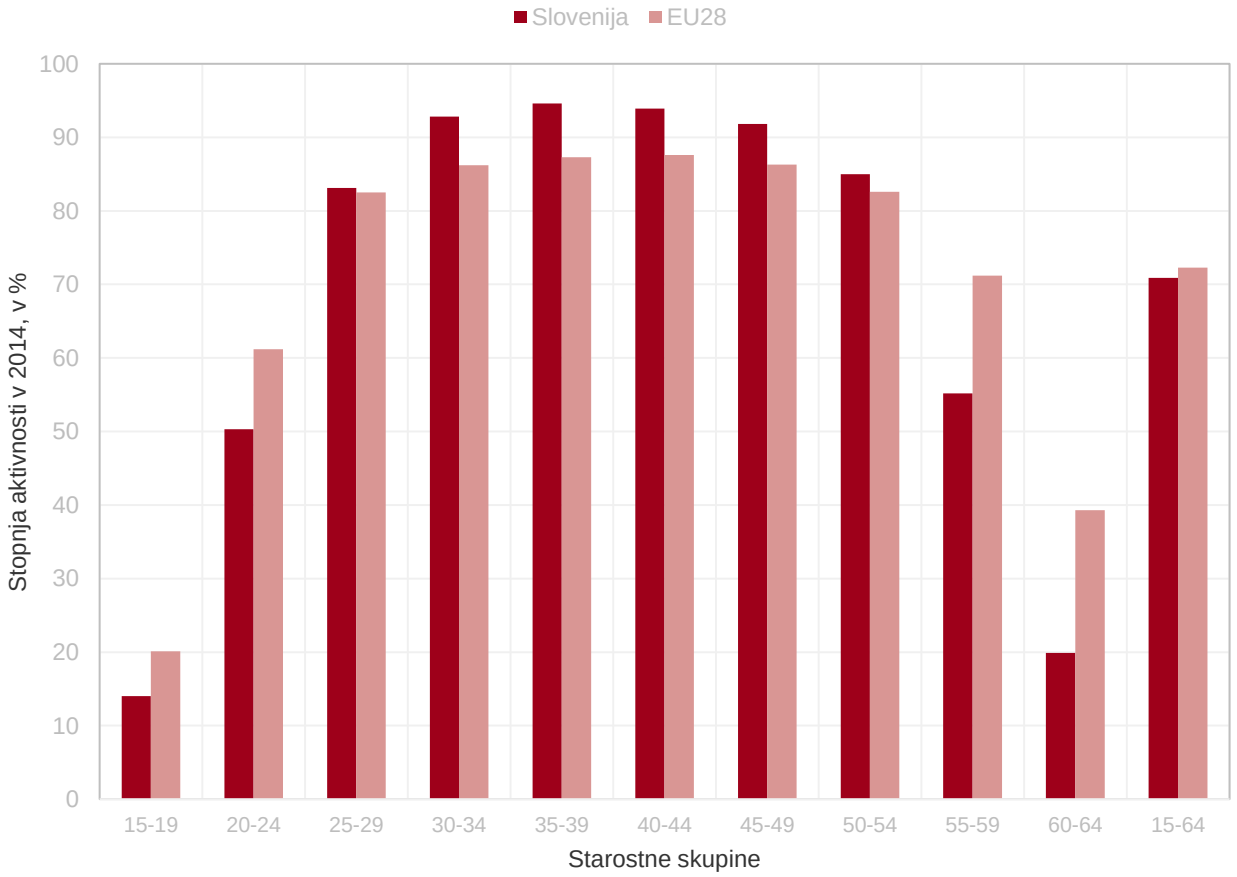

Vse vrednosti so predstavljene kot povprečje vrednosti vseh držav, v nominalni vrednosti dohodka na zaposleno osebo v starosti od 30 – 49 let

Vir: Lee, R.&Mason, A.: Population Aging and the Generational Economy, Edward Elgar Publishing Limited (UK&USA), 2011

Kakšna je naša delovna aktivnost?

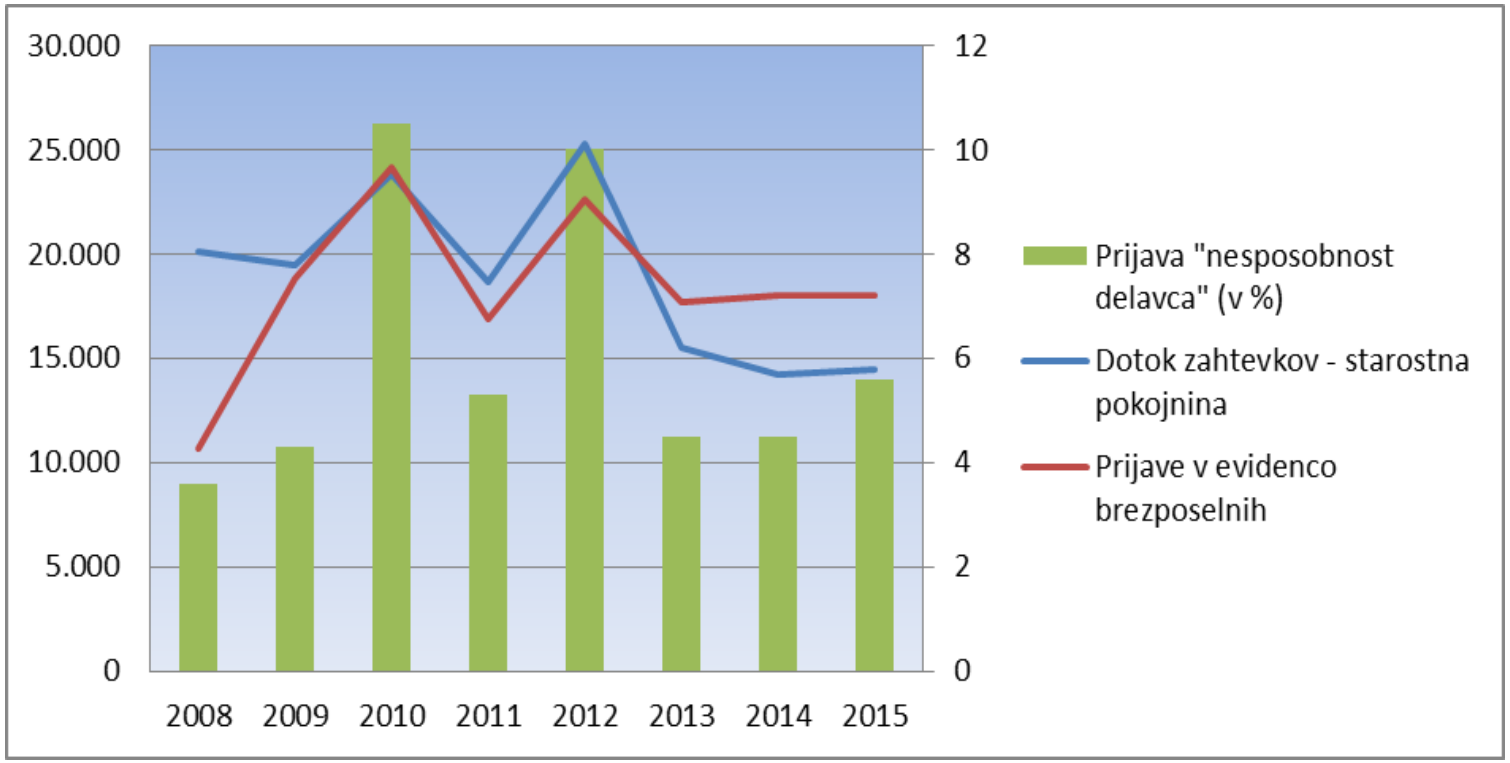
Stopnja aktivnosti po starostnih skupinah v Sloveniji in EU, v 2014

Vir: Eurostat

Kaj se zgodi, ko se v Sloveniji napove pokojninska reforma?

Prijave v evidenco brezposelnih in dotok zahtevkov za starostno pokojnino

Vir: ZPIZ, ZRSZ

MIT št. 1

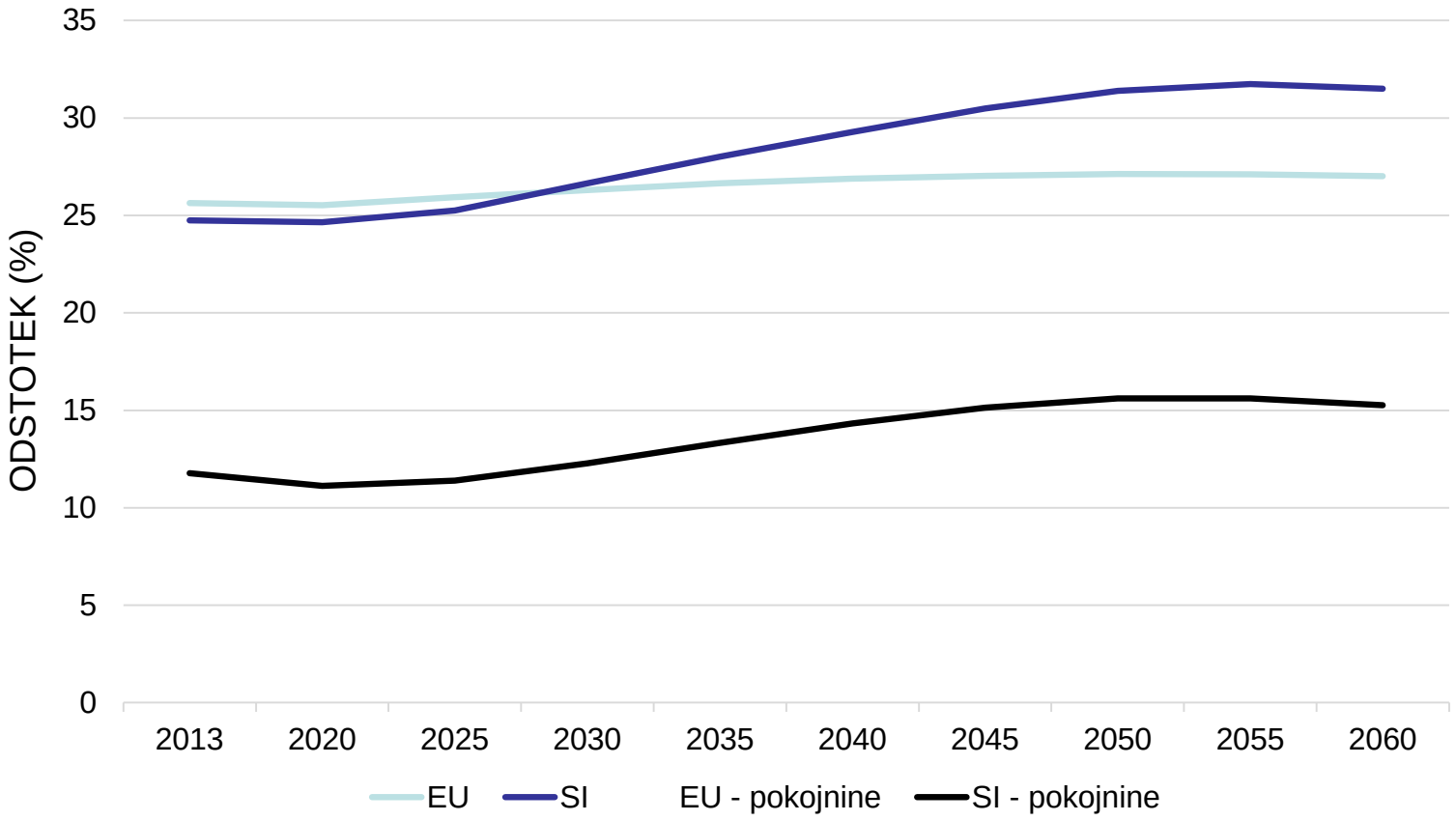
- Z zaposlitvijo vseh brezposelnih bi se zagotovilo vzdržnost pokojninske blagajne

3 NEIZPODBITNA DEJSTVA!

© SURS

ODHODKI ZA STARANJE

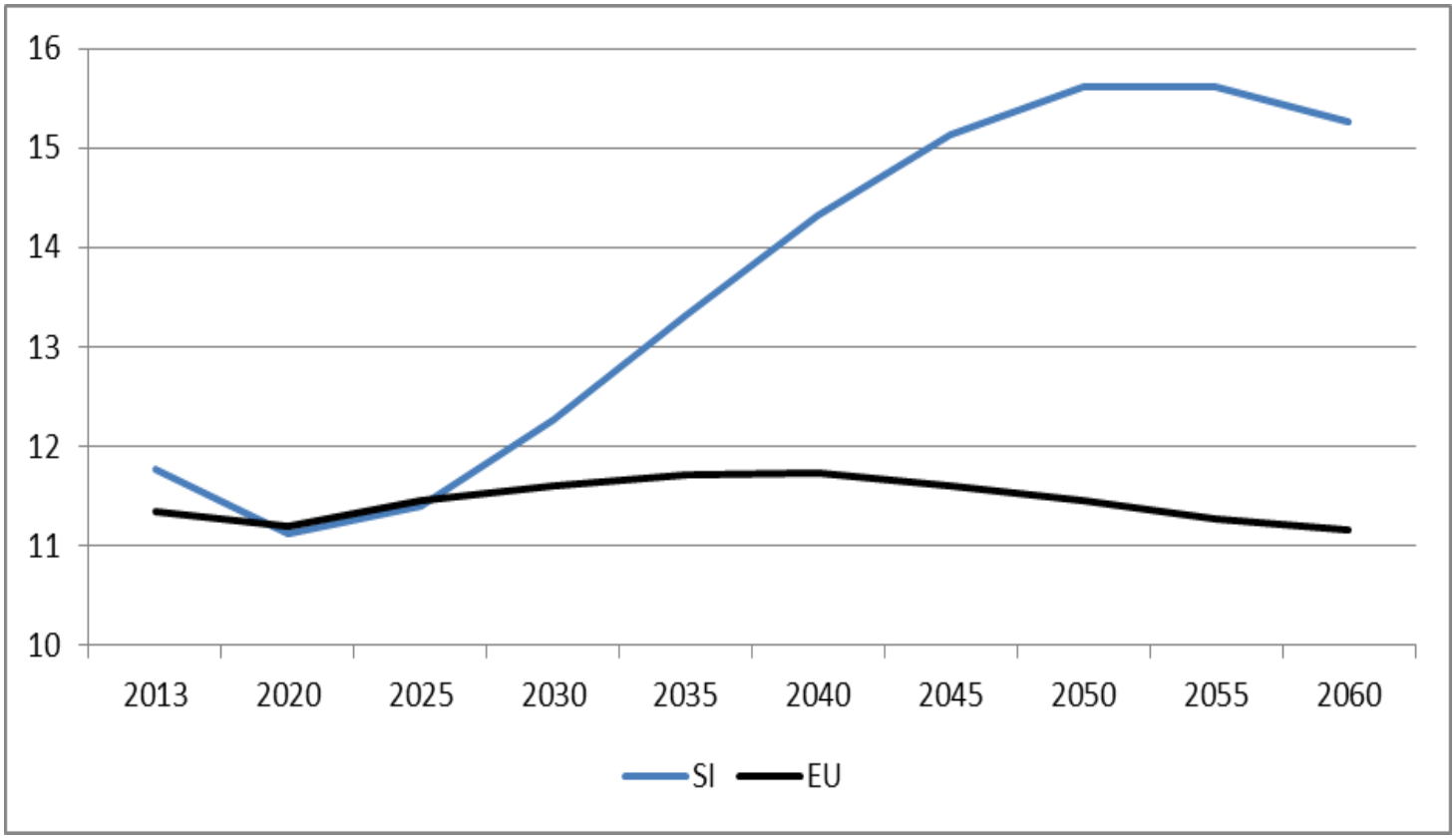
Gibanje vseh izdatkov za staranje kot delež BDP v Sloveniji in EU, 2013–2060

Vir: European Commission, AWG, 2015

ODHODKI ZA POKOJINIE

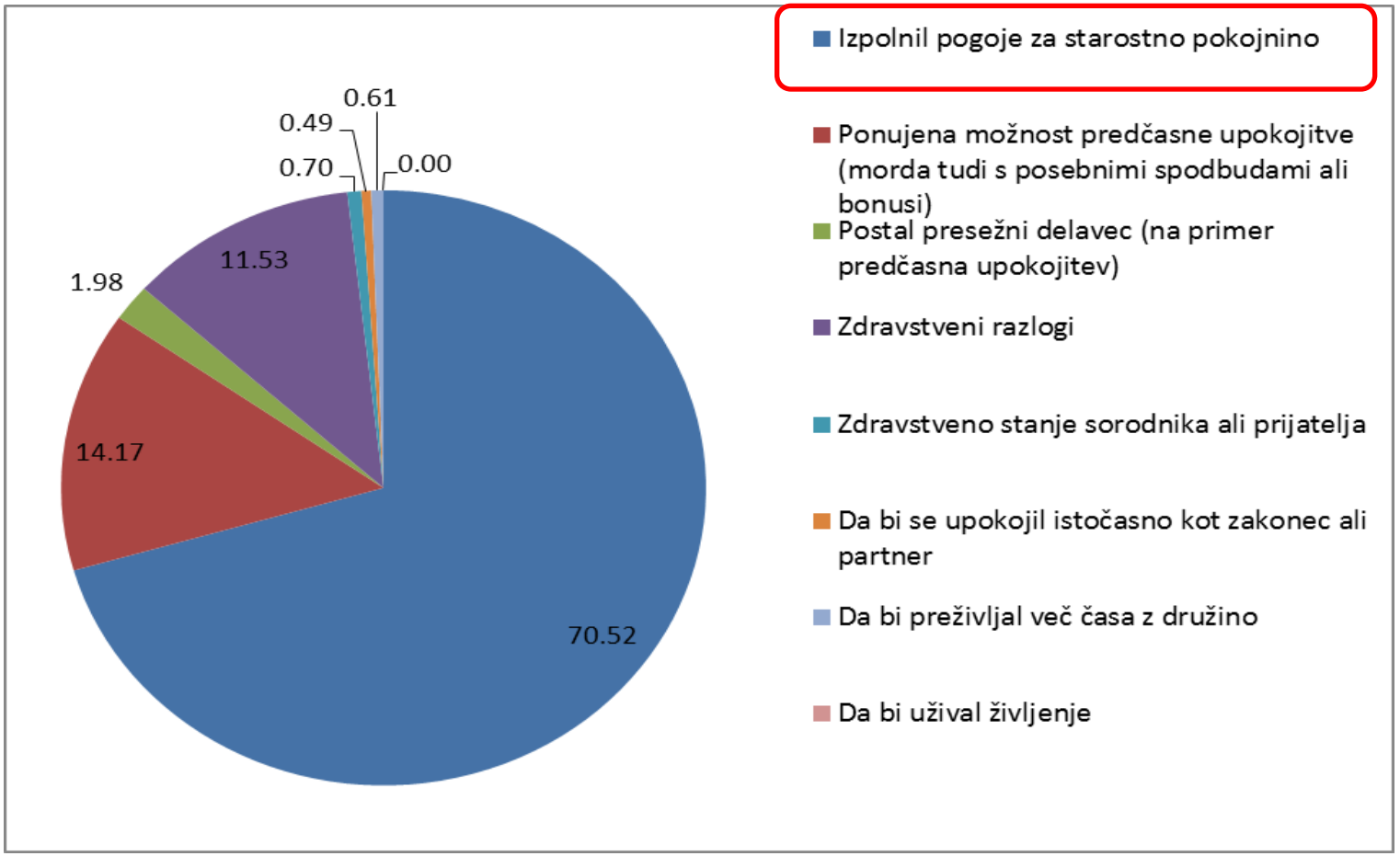
Graf: Projekcija izdatkov za pokojnine v Sloveniji in v povprečju EU v % BDP

Vir: EK, AWG Poročilo o staranju 2015.

V SLOVENIJI SE ZGODAJ UPOKOJUJEMO

Razlogi za upokojevanje v Sloveniji, 2011

Vir: SHARE podatki iz 4. vala zbiranja, objava 1.1.1, ki je bila objavljena 28. marca 2013, izračun Kavaš in drugi Interdisciplinarna in mednarodna panelna baza mikropodatkov o zdravju, socio-ekonomskem položaju, družinskih in socialnih omrežjih več kot 86.000 posameznikov, starejših od 50 let.

PREGLED VSEBINE…..

ZGODOVINSKO OZADJE IN SOCIALNA DRŽAVA….

Vir: „What is Bismarck‘s pension trap? Allianz Global Investors, youtube.com

https://www.youtube.com/watch?v=bGReMcWVlnQ

Katera so temeljna načela?
IN
Ali so potrebna ponovne presoje?

- Načelo solidarnosti vzajemnosti in prerazdelitve
  - So načela jasno definirana in meje jasno vzpostavljene?!

Kako opredeliti socialno solidarnost?

Vir: www.CoxAndForkum.com

Katera so temeljna načela?
IN
Ali so potrebna ponovne presoje?

- Načelo samoodgovornosti in vloga javnih financ

Ali lahko vzdržnost zagotovimo samo z dvigovanjem upokojitvenih pogojev?

4 možne kombinacije:

Prva varianta (ABC)

A. **63 let in 42 let zavarovalne dobe** – prehodno obdobje: starost 3 mesece /leto, zavarovalna doba 2 meseca/leto **(2031)**
B. **65 let in 35 let zavarovalne dobe** – prehodno obdobje za zavarovalno dobo 1 leto/leto **(2040)**
C. **67 let in 15 let zavarovalne dobe** – prehodno obdobje za starost 2 meseca/leto **(2032)**

Druga varianta (65_45_67_15_33)

A. **65 let in 45 let zavarovalne dobe** – prehodno obdobje: starost 3 mesece/leto, zavarovalna doba 3 mesece/leto **(2040)**
B. **67 let in 15 let zavarovalne dobe** – prehodno obdobje: starost 3 mesece/leto **(2028)**

4 možne kombinacije

(nadaljevanje)

Tretja varianta (65_45_67_15_34)

A.65 let in 45 let zavarovalne dobe – prehodno obdobje starost 3 mesece/leto, zavarovalna doba 4 mesece/leto **(2040)**

B.67 let in 15 let zavarovalne dobe – prehodno obdobje: starost 3 mesece/leto **(2028)**

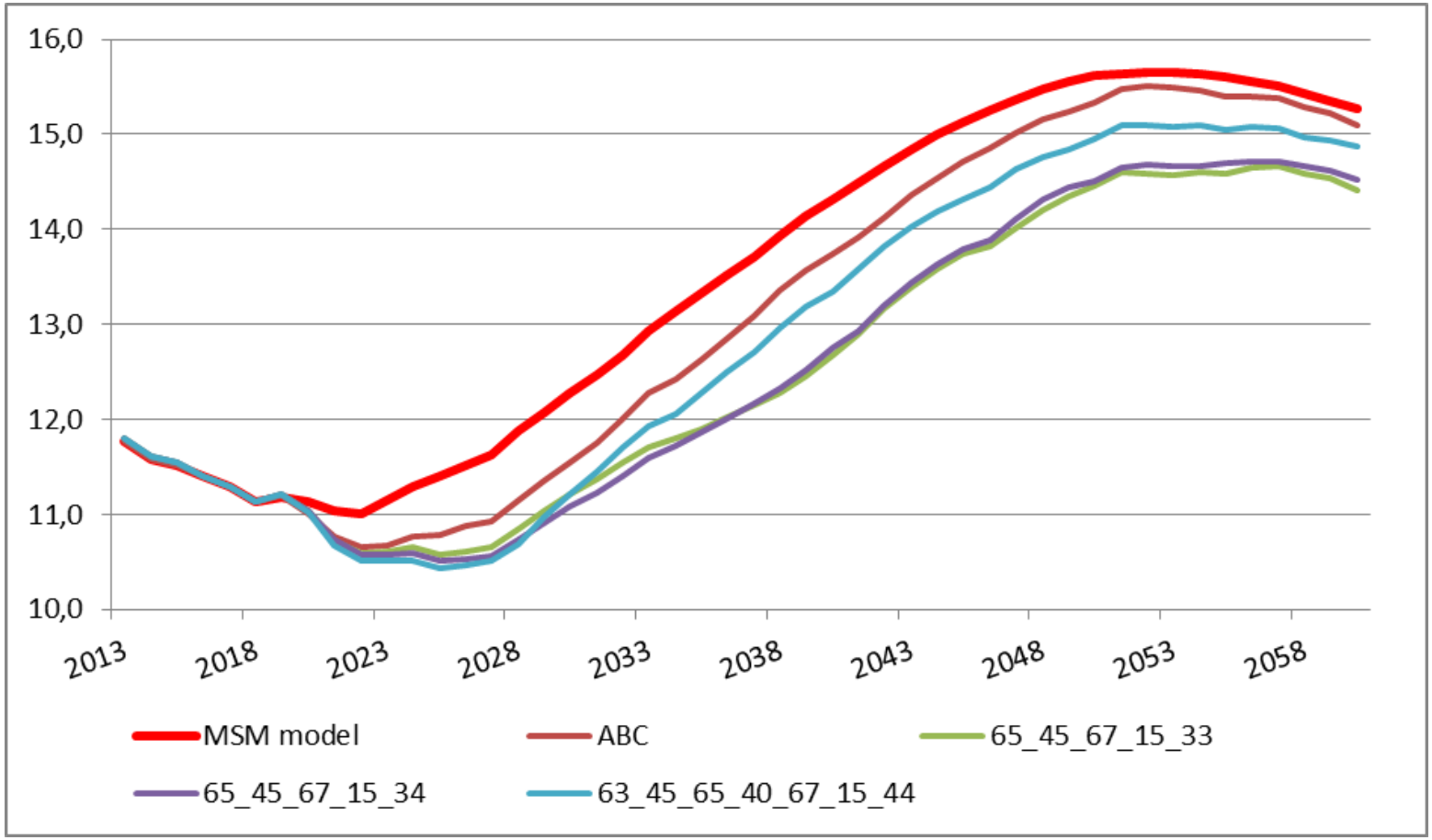
Četrta varianta (63_45_65_40_67_15_44)

A.63 let in 45 let zavarovalne dobe – prehodno obdobje starost 4 mesece/leto, zavarovalna doba 4 meseca/leto **(2035)**

B.65 let in 40 let zavarovalne dobe – prehodno obdobje zavarovalna doba 1 leto/leto **(2045)**

C.67 let in 15 let zavarovalne dobe – prehodno obdobje starost 4 mesece/leto **(2026)**

Odhodki za pokojnine kot delež BDP po posameznih variantah v primerjavi z ZPIZ-2 (MSM model)

Vir: IER

MIT št. 2

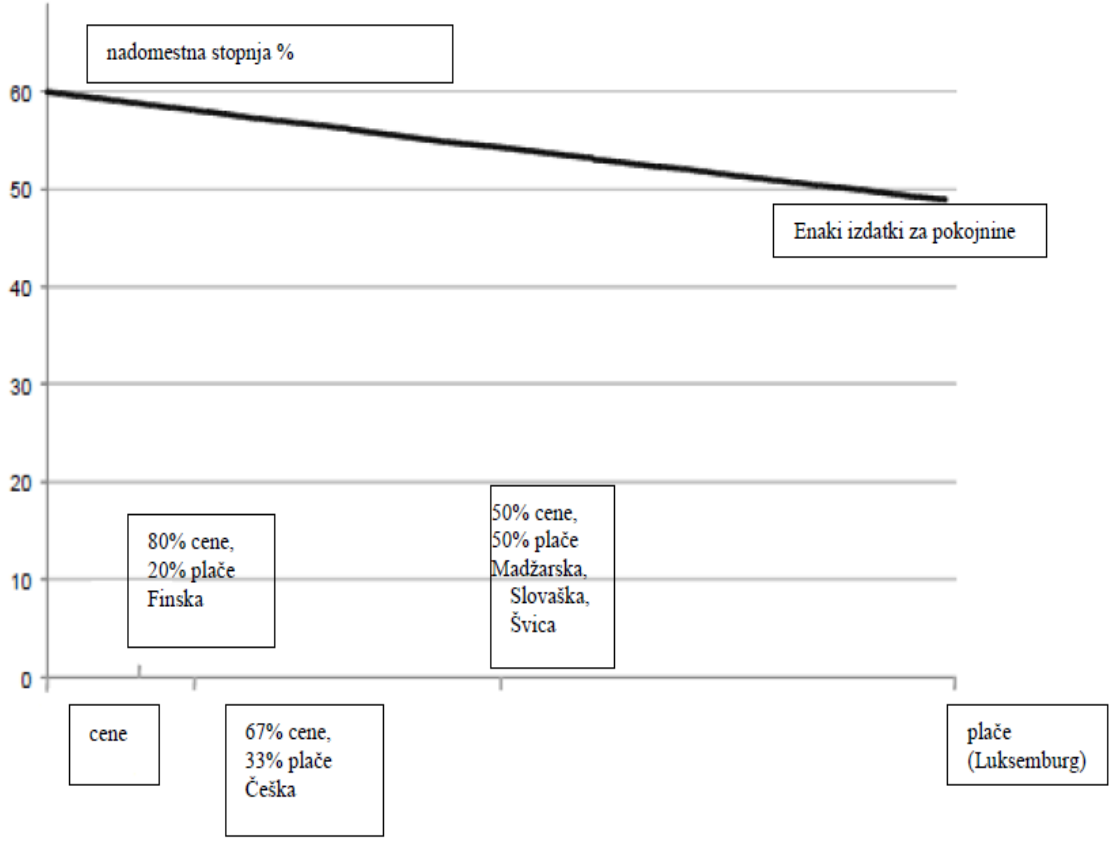
- Dvig prispevne stopnje delodajalcev bi pokril „pokojninsko luknjo“

VIŠINA POKOJNINE IN NAČIN ODMERE

- ✓ **Podaljševanje obdobja za odmero – prehodno obdobje**
- ✓ **Vpeljava točkovnega sistema**
- ✓ **Izenačitev odmere med moškimi in ženskami**
- ✓ **Solidarnost in redistribucija:**
  - ✓ **Razmerje med najnižjo in najvišjo odmero**
  - ✓ **Elementi za ugodnejšo odmero**
  - ✓ **Določitev „socialno – varstvenega minimum“**

VPLIV USKLAJEVANJA POKOJNIN

Kombinacija višine nadomestnih stopenj in različnih indeksov usklajevanja, ki rezultirajo v enakih odhodkih za pokojnine

Vir: Rangus, A.:Zavarovalni principi…, UL, Ljubljana, 2012

REŠITEV:

- ✓ Kombinacija različnih indeksov usklajevanja skozi različna obdobja!

CILJ:

- ✓ Bodočim generacijam upokojencev omogočiti, da si zagotovijo ustrezen dohodek v starosti**!**

INVALIDSKO ZAVAROVANJE

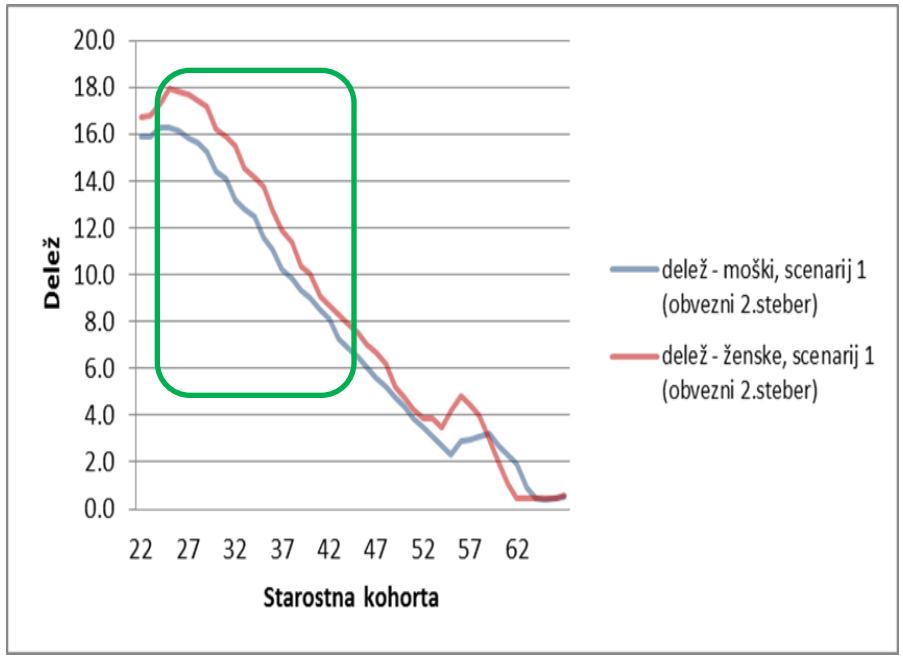
Zavarovanje rizika invalidnosti!

- ✓ Poenostavitev definicije invalidnosti – samo dve kategoriji
- ✓ Poklicna rehabilitacija mora tudi z vidika izvajanja invalidskega zavarovanja temeljna pravica!
  - ✓ CILJ: čim hitrejša vrnitev na trg dela
  - ✓ Zagotovitev krajših načinov usposabljanja za nov poklic ali delo
- ✓ Skupni izvedenski organ (ZPIZ, ZZZS, ostala socialna zavarovanja)
- ✓ Diferencirana prispevna stopnja?!

Pomen in vloga II. In III. stebra

- ✓ **Sprejeti dogovor o vlogi II. stebra**
  - ✓ Dodaten dohodek, ki prispeva k ustrezni višini dohodka v upokojitvi
  - ✓ Sodelovanje delodajalcev in zaposlenih – **NE** na račun I. stebra
  - ✓ Intervencija države v panogah z nizko dodano vrednostjo
- ✓ **Osveščati o pomenu III. stebra**
  - ✓ Določitev nove oblike davčnih olajšav
  - ✓ Spodbuditi varčevanje v ostalih oblikah finančnih produktov

Delež pokojninske rente v starostni pokojnini glede na starostno kohorto (v %) – Scenarij 2, primerjava s stanjem brez obveznega II. pokojninskega stebra (za zaposlene, ki niso vključeni v II. pokojninski steber)

Vir: IER

DRUGA VPRAŠANJA

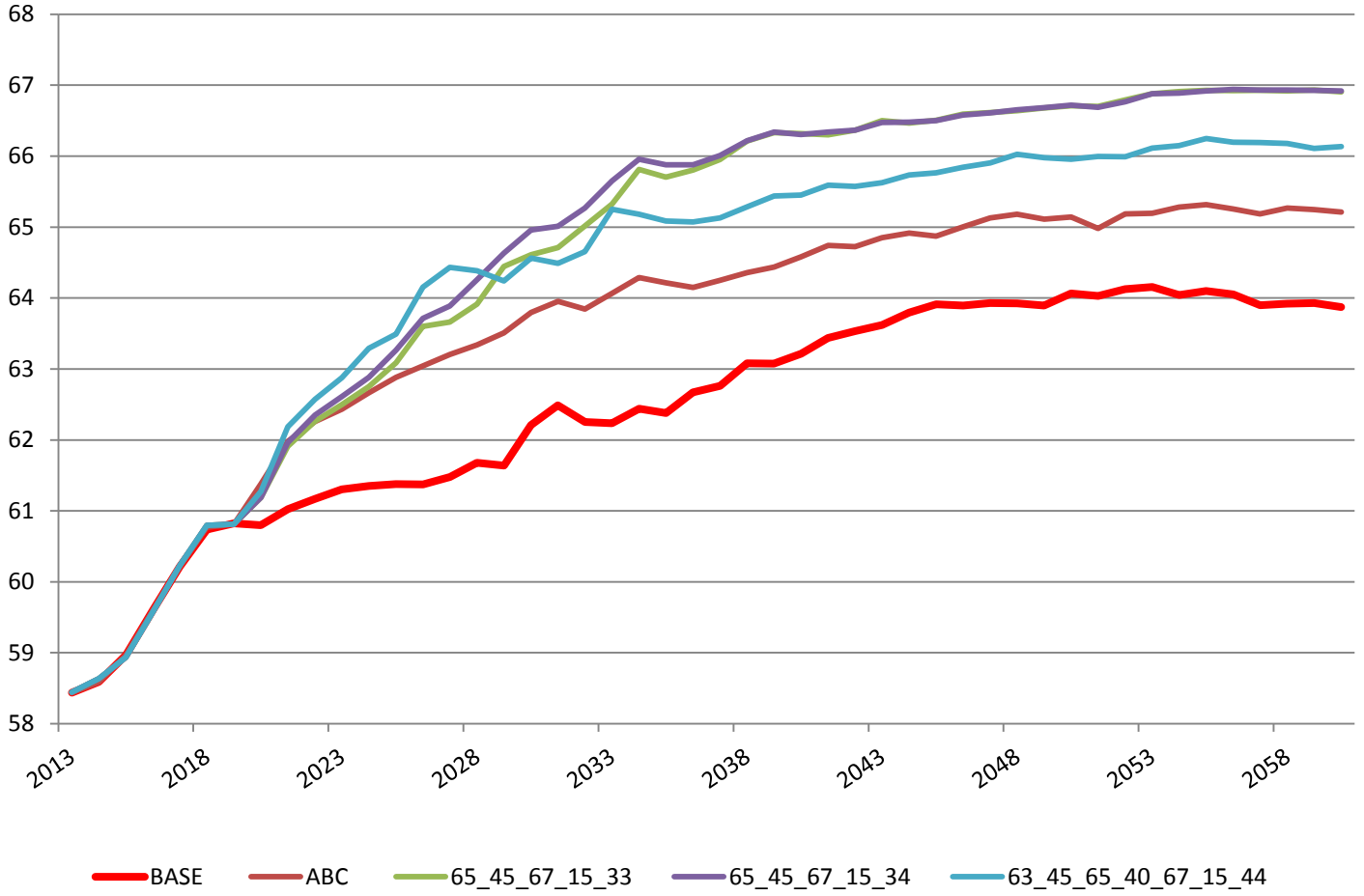
- ✓ ZAVAROVALNE PODLAGE IN OSNOVE
- ✓ NEPLAČANI PRISPEVKI
- ✓ DEMOGRAFSKI SKLAD
- ✓ POKLICNO ZAVAROVANJE
- ✓ LETNI DODATEK…

Zgolj posamezni ukrep ne pomeni pravzaprav nič, zato….

SKUPNI UČINKI

Ob kateri starosti se bomo dejansko upokojevali…

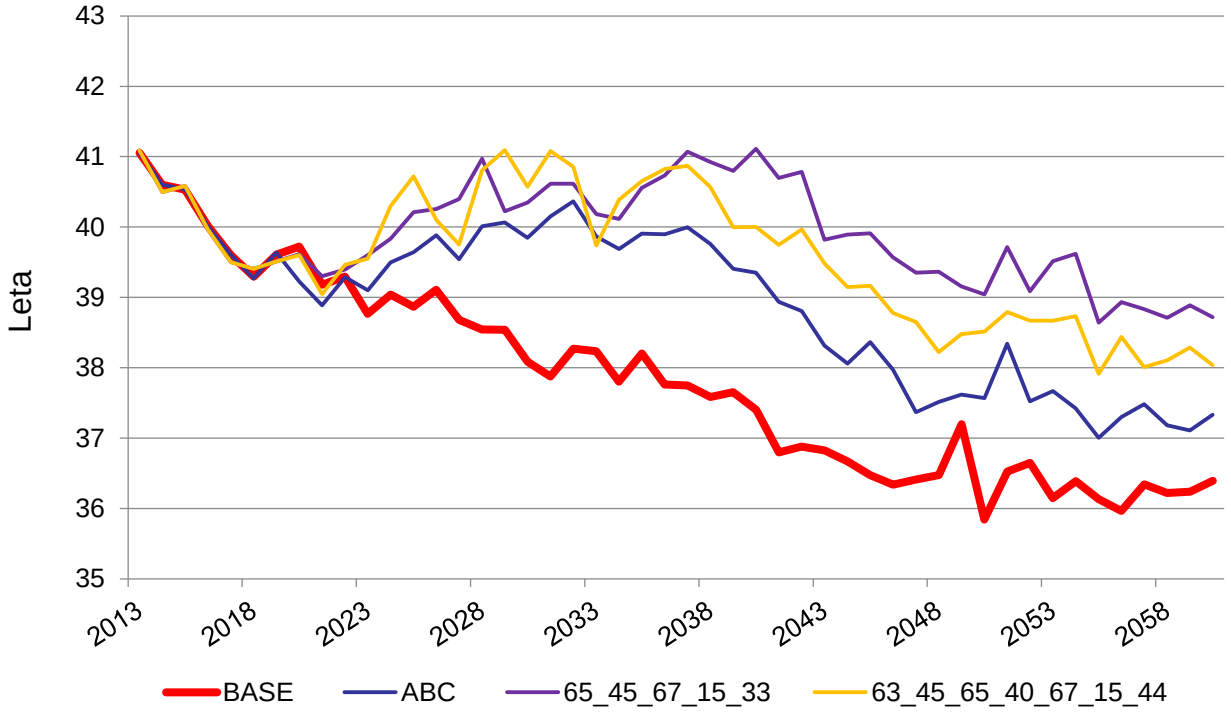
Postopno dvigovanje povprečne dejanske upokojitvene starosti po posameznih variantah (moški in ženske skupaj) v primerjavi z ZPIZ-2 (BASE)

Vir: IER

…koliko let bomo delali…

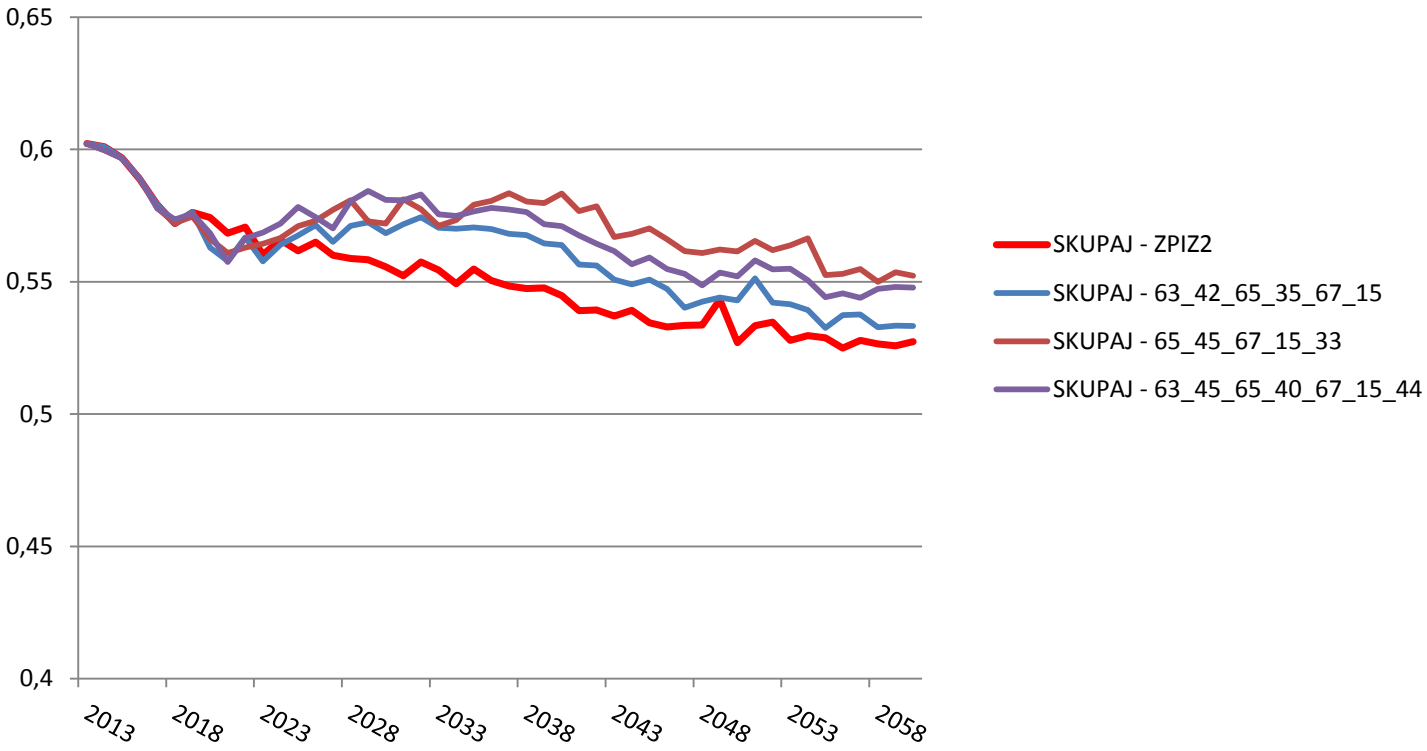
Graf: Podaljševanje povprečno dopolnjene pokojninske (zavarovalne) dobe ob upokojitvi (moški in ženske skupaj)

Vir: IER

….in s kakšnim dohodkom se bomo upokojevali…I. steber…

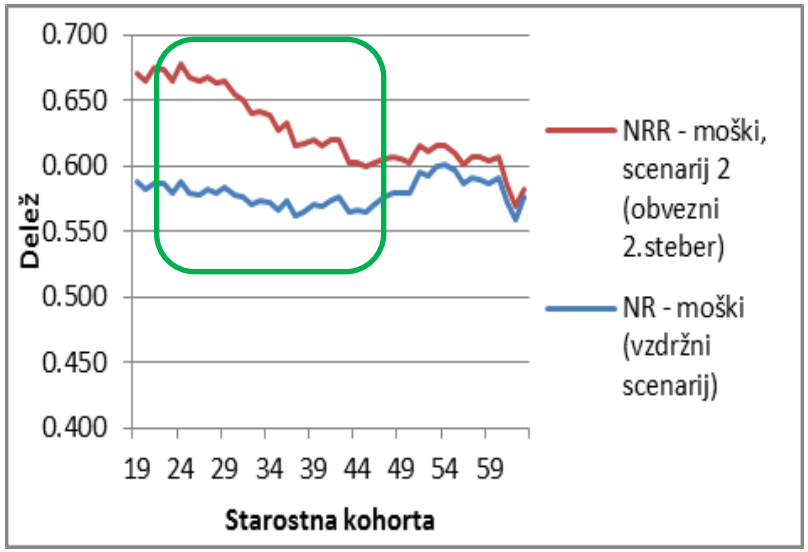
Povprečna nadomestitvena stopnja po posamezni varianti

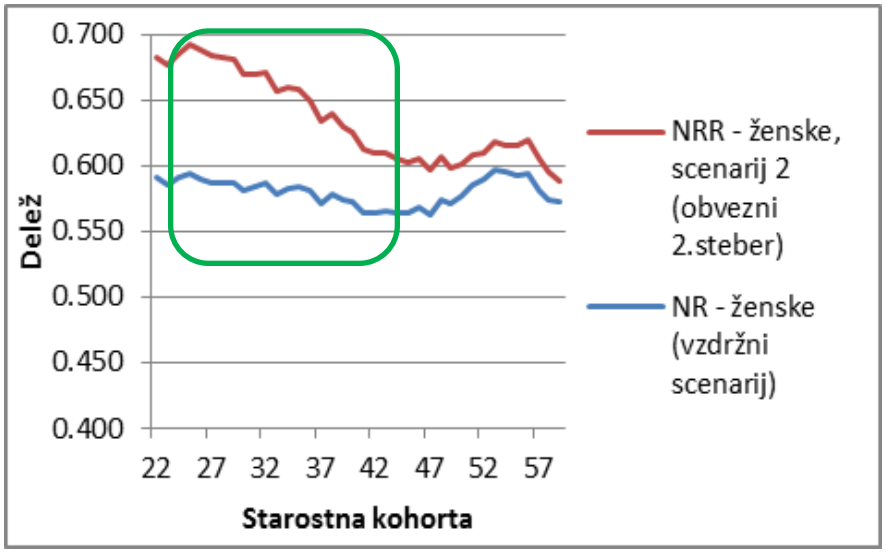

Vir: IER

… in skupaj z II. stebrom…

Neto nadomestitveno razmerje ob upoštevanju starostne pokojnine in pokojninske rente (NNR) - Scenarij 2, primerjava s stanjem brez obveznega 2. stebra (za zaposlene, ki niso vključeni v 2. steber)

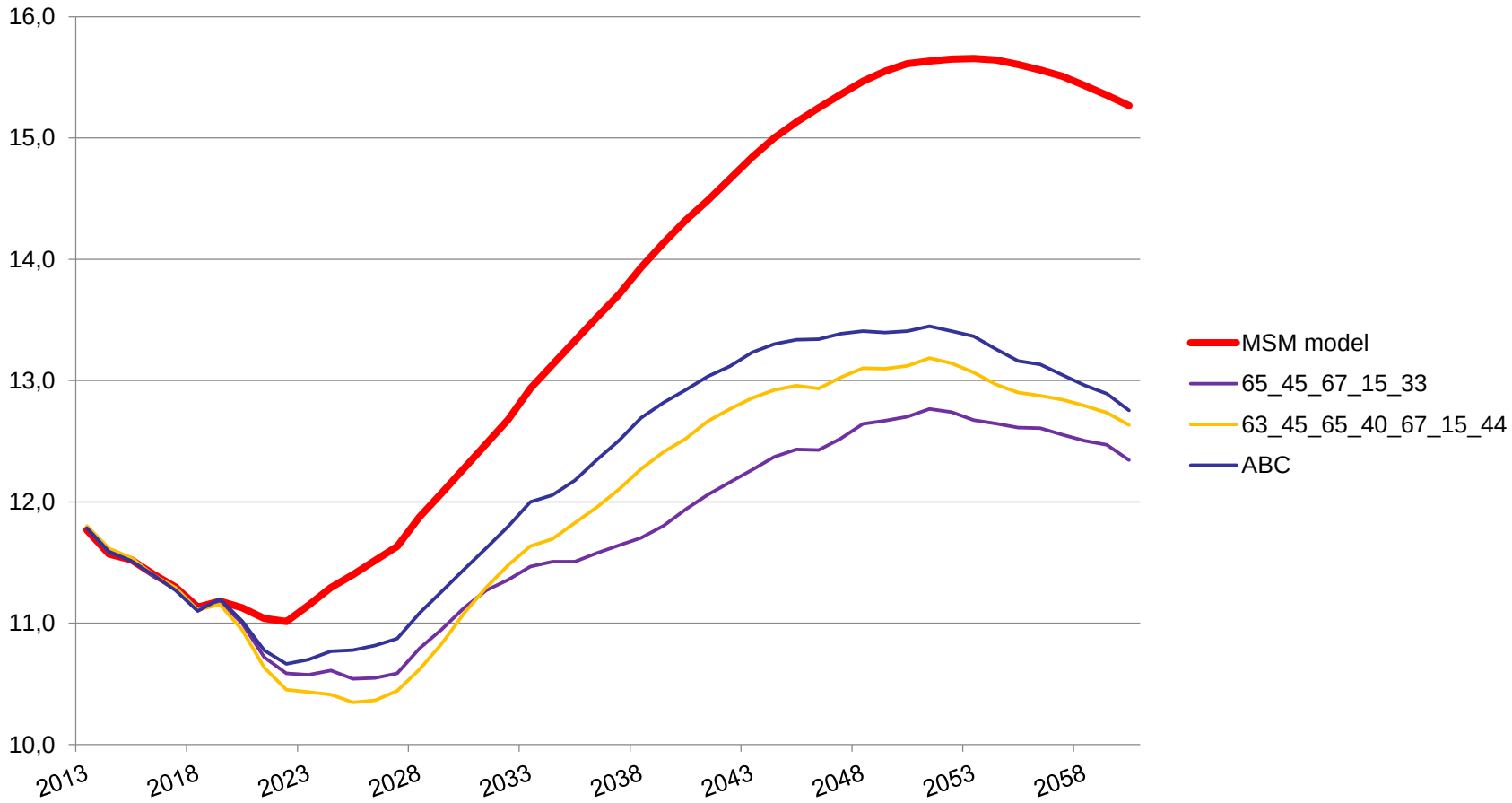

NR – neto nadomestitveno razmerje ob upoštevanju le starostne pokojnine.
NRR – neto nadomestitveno razmerje ob upoštevanju starostne pokojnine in pokojninske rente.

Vir: IER

Odhodki za pokojnine

Odhodki za pokojnine kot delež BDP glede na posamezno varianto ob vpeljavi točkovnega sistema in predlaganega načina usklajevanja v primerjavi z ZPIZ-2 (MSM model)

Vir: IER

MIT št. 3

- Starejša delovna sila „odžira mesta“ mladim

Pokojninska reforma je…

- ✓ Le en korak pri soočanju z izzivom staranja prebivalstva v Sloveniji

Aktivni pristop je nujno potreben tudi na trgu dela tako pri zaposlovanju mladih, kot tudi pri prilaganju delovnih mest starejšim delavcem!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

O pokojninah katerih generacij se pogovarjamo…..

Vir: soi.dromfgo.top

Vir: www.gettyimages.com

Vir: www.beacontranscript.com

In kakšna bo v Sloveniji izgledala upokojitev po letu 2040….

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Vir: http://www.theloop.ca/

Vir: siol.net

Vir: That's M for Mother (Picture: MGM) na http://metro.co.uk/

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

‘The question is not at what age you want to retire, but at what income?’

-George Foreman

Vir: Gettyimages

HVALA ZA POZORNOST!